

EEVAN TALOSSA

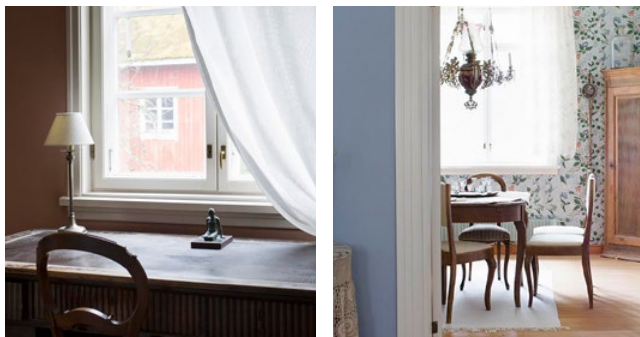
EEVA JOENPELLON KIRJAILIJAKOTI VARES-KANTOLA

© MIKA WIST

WSOY:n
kirjallisuussätiö

PERUSTETTU 1942

ESIPUHE

TOISEEN PAINOKSEEN

Kirjailija Eeva Joenpellon syntymästä tuli vuonna 2021 kuluneeksi sata vuotta. 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi WSOY:n kirjallisuussäätiö pyysi kirjailijakodissa asuneilta kirjailijoilta lyhyitä tekstejä ajastaan, jonka he ovat viettäneet Eeva Joenpellon kirjailijakodissa. Kaikki Eevan talossa työskennelleet kirjailijat vastasivat pyyntöön. Teksteistä aukeaa monia näkökulmia kirjailijantyöhön ja elämään Sammatin maaseudulla Eeva Joenpellon maisemassa.

Eeva Joenpelto syntyi Sammatin Myllykylässä 17.6.1921 ja kuoli Lohjalla 28.1.2004. Omien sanojensa mukaan hän eli elämänsä Sammatissa, lukuun ottamatta niitä 35 talvea, jotka hän asui Helsingissä. Maailmalle hän lähti Sammatista 1940-luvulla ja sinne hän palasi 1970-luvulla rakennuttamaan lapsuutensa maisemaan taloa loppuelämän kodikseen. Talo sain nimekseen Vares-Kantola. Siellä Eeva Joenpelto asui elämänsä viimeiset vuosikymmenet ja kirjoitti kestävimmän osan tuotannostaan.

Eeva Joenpelto halusi, että kirjallinen elämä jatkuu Vares-Kantolassa hänen jälkensäkin ja siinä tarkoituksessa hän testamenttasi talon säätiölle. Talo annetaan testamentin mukaan pitkää proosaa kirjoittavan kirjailijan käyttöön kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tuomas Kyrö perheineen muutti taloon vuonna 2005 ja siitä lähtien siellä on asunut ja työskennellyt kirjailija.

Säätiö kiittää Tuomas Kyröä, Katja Kettua, Aki Ollikaista, Maritta Lintusta ja Marianna Kurttoa hienoista ja henkilökohtaisista teksteistä. Kiitos myös Mika Wistille,

joka on yksi niistä harvoista, jotka ovat saaneet 33 metriä pitkästä rakennuksesta valokuvan, jossa se näyttää itseltään.

Kertomusten päähenkilö on talo tai tarkemmin sanottuna se näkymätön henki, joka on aistittavissa talossa, pihasaunassa ja vanhojen omenapuiden katveessa villinä rehottavassa puutarhassa. Se henki on hyvä ja siinä tuntuu vahvasti Eevan läsnäolo. Tämän julkaisun haluan omistaa Eevalle: hänen viisaudelleen nähdä yli oman maallisen aikansa ja ymmärrykselleen siitä, mitä jakamalla omastaan voidaan saavuttaa. Residenssi on toiminut vasta vajaat 20 vuotta ja sinä aikana siellä on kirjoitettu maamme eturivin proosaa.

Lohjan kaupunki jakaa tulevana kesänä ensimmäistä kertaa uudistetun Eeva Joenpelto -kirjallisuuspalkinnon, joka kunnioittaa Eeva Joenpellon kirjallista perintöä. *Eevan talossa* -kirjasta julkaistaan nyt toinen painos, joka ehtii ilmestyä ennen palkinnon jakamista 8.6.2024.

Kirkkonummella huhtikuun 21. päivänä 2024

Annaliina Rintala

WSOY:n kirjallisuussäätiön asiamies

© KAI HONKANEN / FINNA

Eeva Joenpelto Vares-Kantolan tuvassa vuonna 1984.

TUOMAS KYRÖ

*EEVAN TALOSSA
2005–2009*

© MIKA TUOMINEN

Keväällä 2004 asuimme kaupungin vuokra-asunnossa Hämeenlinnassa. Kiva kolmio, lämmin vesi, pihalla kuuma tunnelma. Poliisi vieraili alueella säännöllisesti. Asunnon työhuone sijaitsi vaatekomerossa, käytimme sitä puolison kanssa vuoroissa.

Alkuvuodesta 2005 huomasin ilmoituksen stipendiaatin paikasta Eeva Joenpellon kirjailijakotiin. Hakijan piti olla vakavaa pitkää proosaa kirjoittava perheellinen kirjailija. Arvelin olevani. Tein työsuunnitelman, vetosin pieneen lapseemme ja heikkoon taloudelliseen tilaan. Postitin hakemuksen, vaikka ajattelin, ettemme pärjää satojen halukkaiden seassa. Palasin vaatekomeroon kirjoittamaan.

Saman vuoden kesäkuussa olin Tuurin kyläkaupassa. Tutkin appiukon kanssa peräti edullista akkuporakonetta, kun puhelin soi. WSOY:n toimitusjohtaja Jorma Kaimio kysyi milloin voimme muuttaa. Kysyin miksi minun pitää muuttaa.

– Kirjallisuussäätiö on kokouksessaan päättänyt teihin. Vares-Kantolassa on varmasti hyvä kirjoittaa tämä suunnittelemasi moniosainen historiallinen sukusaaga.

– Varasmissä?

– Eeva Joenpellon kotona. Vares-Kantolassa.

Akkuporakone vinkaisi kädessäni.

– No, milloin muutatte? Kaimio kysyi.

– Ööö, sain sanottua. – Kuukauden päästä.

– Hienoa. Onnea. Tervemenoa.

Varmistin vielä, että sijaitsihan tämä Sammatti Kainuussa.

– Läntisellä Uudellamaalla. Kertakaikkisen upeaa seutua.

Kumpuilevassa maastossa seisoj ylväs, melkein härski 33-metrinen talo. Vaatekomerossa aloittamani romaani valmistui 80 neliön salissa, jollaisia olin nähnyt pukudraamoissa. Asettelin vedosliuskoja yksiötä suuremmalle itämaiselle matolle ja löysin kirjalle muodon.

Kun romaani lähti painoon, oli aikaa katsoa ympärilleni. Talossa oli edellisen asunotomme kokoinen tupa, oli sali, ryssänsali, kirjasto, tupa, salahuone. Seinillä Rafael Waridin maalaus, oli kehystetyt kuvat Järnefeltistä ja Lönnrotista. Stipendin myöntäjä hoitaisi asumiskulut, kirjailijalta ei odotettu kuin tuotannon jatkumista.

Kirjahyllystä sattui käteen Sylvi Kekkosen, Mika Waltarin ja Pentti Haanpään Joenpellolle omistamia kirjoja. Kellaritilan kylmiö toi mieleen *Hohdon*, tilanne kokonaisuudessaan kaikki elokuvat joissa väärä mies on oikeassa paikassa, tai oikea mies on väärässä paikassa. Kesti kaksi vuotta ennen kuin tunsin olevani oikea mies oikeassa paikassa.

Sammatti teki meistä maalaisia. Kävimme kerran viikossa ruokakaupassa, lasta nukutettiin rattaissa viljapeltojen vieressä. Kävelylenkillä kohtasi lehmiä ja kylän raiteilla kulkeneen erikoisihmisen, joka varoitti aina valkoisesta ketusta. Seutu todellakin oli upeaa.

Rauhaisan tuvan ikkunat aukesivat kolmeen ilmansuuntaan, seinäkello raksutti, esikoinen teki vesiväriä lattialla. Muistelin mitä värejä sekoittamalla syntyy ruskeaa ja mietin kenelle Eeva Joenpelto halusi näyttää ja mitä. Itselleenkö, että nainen menestyy miesten maailmassa ja pistää paremmaksi.

Moni on kysynyt kummitteliko Eeva talossaan tai aistiko siellä hänen henkensä. Kummituksiin en usko, mutta ihmisen pyrkimyksen ymmärrän. Seinät sisälsivät kirjailijan ilmoituksen maailmalle: minä kirjoitin tämän. Minä keksin ne sanat, joiden avulla tämä tuli mahdolliseksi. Tehkää perässä.

Halusin tehdä.

Kirjoitin Vares-Kantolassa kolme romaania, lukuisia kuunnelmia, tein sarjakuvia ja kolumneja. Siellä syntyi *Mielensäpahoittajan* ensimmäiset radioversiot. Tuntui, että olin jollekin velkaa. Eevalle, itselleni? Jos saa näin ainutkertaisen mahdollisuuden, ei voi odottaa punaviinihöyryissä inspiraatiota.

Esikoisemme kasvoi vaippaiästä eskari-ikään Sammatissa. Kuopus syntyi Lohjan sairaalassa ja nukkui pitkiä päiväunia talon pitkällä kuistilla. Talosta tuli perheenjäsen, se kulkee perheen muistoissa ja puheissa aina.

Stinpendiaika oli kolme vuotta, mutta säätiössä unohdettiin laittaa talo uuteen hakuun. Saimme vielä neljännen vuoden.

Loppukesästä 2009 koitti lähdön hetki. Viimeisenä kannoin tietokoneeni auton etupenkille ja palasin tarkistamaan että valot on sammutettu, huonekalut niin kuin ne olivat neljä vuotta sitten. Laitoin oven kiinni, murtohälyttimen päälle, kielsin tunteet. Lähtö oli ollut selvä jo kun muutimme tänne, mitä sitä poraamaan.

Sitten se vyöryi. Näin paikan missä esikoinen sanoi ensimmäisen sanansa. Salin lattialla kuopus otti ensiaskeleensa. Tuossa minä kirjoitin sen kirjan, tuossa toisen. Tuossa uunissa paistoin joulukinkun. Tuossa oli puolison työhuone, myöhemmin tuossa, tähän me istuimme kun tulimme ensimmäistä kertaa ja koetimme ymmärtää mihin olimme tulleet. Tuohon tapoin loukussa kituneen hiiren kirjallisuuspalkintoamuna, Supisen Aatun takomalla hiilihangolla, kravatti kaulassa, puku päällä.

Tuossa kirjoitti Eeva Joenpelto, pian siinä kirjoittaisivat talon seuraavat asukkaat.

**TUOSSA
KIRJOITTI EEVA
JOENPELTO,
PIAN SIINÄ
KIRJOITTAISI-
VAT TALON
SEURAAVAT
ASUKKAAT.**

KATJA KETTU

VARES-KANTOLA
2009–2012

© OFER AMIR

Olihan se aika hyvää. Hyvääkin. Loistavaa omalla tavallaan. Kulkea Eevan tassujen hiomilla lattioilla, vaeltaa valtavassa kartanossa. Alun perin sainme Eeva Joenpellon kirjailijakodin kolmeksi vuodeksi käyttöömme puolisoni Mikko Rimmisen kanssa. Rimminen ei kuitenkaan Vares-Kantolassa viihtynyt, ja jäin yksin asuttamaan suurta kiinteistöä. Elettiin vuotta 2009, ja minulta oli julkaistu kaksi romaania. Ehdoksi residenssietuuden käyttämiselle oli Joenpelto asettanut, että sitä käytettäisiin vaativan pitkän proosan kirjoittamiseen. Aloin valmistella romaania, joka sijoittuisi Lapin sodan aikaan 1944. Olin asunut lapsuuteni Rovaniemellä ja leikkinyt saksalaisten vankileirien sijoilla. Olin kuullut tarinoita saksalaismorsiamista. Heihin kohdistuva syrjintä ja halveksunta ihmetytti minua, kun tiesin, että Lappiin oli ollut sijoitettuna kaksisataatuhatta saksalaissotilasta. Eikä pelkästään rintamille, vaan kyliin ja niiden liepeille. Jokaisella tuon ajan Lapin asukkaalla täytyi siis olla jokin omakohtainen kokemus saksalaisista. Aloin perehtyä aiheeseen. Aluksi tietoa tuntui olevan vaikea saada. Sitten löysin muutaman henkilön, jotka olivat halukkaita valottamaan saksalaisten ja suomalaisten suhteita. Löytyi dokumentteja, arkeologista tutkimusta. Norjalaisia historialähteitä, Norjahan oli ollut selkeästi miehitetty eikä historianankirjoitukseen näin ollen liittynyt samanlaista ikävää jälkilemua, kuten Saksan kanssa sotilasliitossa olleessa Suomessa. Kansallisarkistosta löysin varsinaisena aarreaittana saksalaisten mukaan lähteneitten naisten kuulusteluraportteja Hangon internointileiriltä.

Asettumiseni Vares-Kantolaan kävi hitaasti. Olin yksin valtaisassa talossa, joka käsitti suuren, hirsisen kyökkituvan, pitkän käytävän varrella sijaitsevat makuuhuoneet ja herraskaisen tupakka- eli ryssäsalongin. Vierastin kristallikruunuin ja arvotauluin koristeltua salia. Vintiltä löysin Eevan jättämiä aseita, kammarin seinältä kurkottivat päitään täytetyt metsästysaarteet, metso ja viirupöllö. Ainoastaan kirjasto tuntui kotoisalta. Ensimmäisinä kuukausina nukuin lattiasta kattoon ulottuvien hyllyjen ympäröimänä sen sohvalla. Muuten talo tuntui kolkolta ja vihamieliseltä. Talvi oli ankara, vedet katkesivat vähän väliä ja ennen joulua lämmöt, niin että ainoastaan leivinuuni ja kirjaston kakluuni lämmittivät taloa. Sain joka paikasta sähköiskuja, niin että aloin käyttää patakinnasta kraanaan, valokatkaisimiin ja teepannuun koskiessani. Kerran jäin jumiin kellarissa sijaitsevaan kylmähuoneeseen. Sen ovi massahti kiinni takanani, enkä saanut sitä työnnettyä auki. Ehdin pohtia, kuinka monta viikkoa kuluisi ennen kuin kukaan alkaisi kaivata minua. Päästyäni pinteestä päätin, että joko lähdän tai alan tulla talon kanssa toimeen.

EN USKO, ETTÄ MINULLA KOS- KAAN ENNEN TAI JÄLKEEN EEVA JOENPELLON KARTANOSSA ASUMISTANI OLI- SI OLLUT NIIN LOISTAVAT TYÖ- OLOSUHTEET.

Aloin opetella talon ja Eevan tavoille. Sammutin valot kaikista huoneista ja kuljin käsikopelolla ha-paroiden käytävässä, salissa, suuressa keittiössä. Pikku hiljaa oma pelkoni hellitti. Valtasin talosta reviiriä itselleni. Sähköiskut loppuivat, kun kevät saapui ja kylmä hellitti. Pihassa alkoivat kukkia omenapuut. Tiesin, että jäisin.

Aloin kirjoittaa *Kätilö*-romaaniani. Löysin siihen äänen, jollaista minulla ei aiemmin ollut ollut. Löysin kielen. Työolosuhteet olivat ihanteelliset, sillä kukaan ei kaivannut minua missään suunnassa maailmaa. Puhelin toimi tuolloin heikosti, internet ei lainkaan. Minulla oli monta vuotta aikaa työstää romaania, jolle kustantamo ei ollut asettanut suuria odotuksia. Itse huomasin melko pian, että ainekset menestysromaanini olivat olemassa. Olin tehnyt taustatyöni hyvin. Olin motivoitunut, hieman hurjistunut. Aamuisin heräsin miettiessä ainoastaan sitä, kuinka nopeasti saisin syötyä aamupalan ja siirryttyä takaisin romaanin pariin. Nyt ajatellen en olisi voinut saada kirjailijanuralleni, työlleni, itselleni parempaa lahjaa. Sain tehdä työtä rauhassa, ar-

© KATRI LEHTOLA

vokkaassa ympäristössä. Hieman romanttisesti ja taikauskaisesti ajattelin, että Eeva näki uutteran työni ja talo hyväksyi minut. Tuotin tekstiä valtavia määriä ja työskentelin jopa kaksitoista tuntia päivässä. Lopulta minulla oli käsissäni tekstimassa, josta aloin kuoria esiin romaania. Asettelin liuskat kasoihin salin lattialle. Merkkasin tussilla aikoja, paikkoja, vedin langalla yhteyksiä lukujen välille. Tein voipaperille draamakarttoja. Jossain vaiheessa kustannustoimittajani Lari Mäkelä saapui paikalle ja ryhdyimme yhdessä töihin.

En usko, että minulla koskaan ennen tai jälkeen Eeva Joenpellon kartanossa asuminen olisi ollut niin loistavat työolosuhteet. Rauha. Oikeus tehdä töitä. Kaikki muu triviaali elämänmeno oli vaimentunut. *Kättilöä* seuranneen menestyksen myötä olen usein kaivannut Vares-Kantolan rauhaan. Vain tuollaisessa hiljaisuudessa on mahdollista tuottaa täysivaltaista, omalakista tekstiä, ja olen tuosta ajasta elämänsäni erittäin kiitollinen. Vares-Kantola on tehnyt minusta sen kirjailijan, mikä tänä päivänä olen.

A photograph of a room interior. In the foreground, a dark wooden desk holds a brass lamp with a white, dome-shaped shade. To the right of the lamp is a small, framed black and white portrait of a woman. Behind the desk, a window with white frames and sheer white curtains looks out onto a wooded area. To the left of the window, a rotary telephone is mounted on a wall with patterned wallpaper. A large green plant is visible on the far left.

AKI OLLIKAINEN
KARTANO TEKEE KIRJAILIJAN
2012–2015

© LAURA MALMIVAARA

Esikoisromaanini *Nälkävuosi* ilmestyi keväällä 2012. Olin tuolloin asunut reilut kymmenen vuotta napapiirin pohjoispuolella. Eeva Joenpellon kirjailijaresidenssiin Vares-Kantolaan haettiin samoihin aikoihin uutta asukasta seuraavaksi syksyksi. Paikka oli minulle tuttu, sillä olin päässyt vierailemaan siellä muutamaa vuotta aikaisemmin, kun Tuomas Kyrö isännöi kartanoa sen ensimmäisenä stipendiaattina. Olin tuolla vierailulla katsellut kadehtien kirjailijan henkisesti ja fyysisesti väljää tilaa kartanon suurissa saleissa.

En vasta ensimmäisen kirjani julkaisseena aloittelijana osannut haaveilla siitä, että tulisin valituksi Vares-Kantolan herraksi. Noin tuntia ennen hakuajan umpeutumista vaimoni kuitenkin soitti ja ehdotti, että laittaisin hakemuksen WSOY:n säätiölle. Laitoin hakemuksen toivoen, että nimeni jäisi jonkun mieleen – ehkä seuraavia hakuja ajatellen.

Oli siis melkoinen yllätys, kun kesän kynnyksellä sain kuulla, että syksyllä minua odottaisi muutto Vares-Kantolaan.

Edessä oli hyppy tuntemattomaan, joka pelotti. Olin jo nuoruusvuosista asti haaveillut, että isona minusta tulisi kirjailija. Vaikka unelma oman kirjan julkaisemisesta oikean kustantajan kautta oli nyt toteutunut, olin myös hyväksynyt ajatuksen, etten pystyisi sillä elättämään itseäni, saati perhettä. Olin paikallislehden toimit-

taja, jolla oli vapaa-ajallaan kaunokirjallisia pyrkimyksiä. En elätellyt toiveita, että pienestä esikoiskirjastani sukeutuisi myyntimenestystä. Parhaassa tapauksessa sitä menisi kaupaksi muutama sata kappaletta ja saisin arvostelun johonkin valtakunnalliseen sanomalehteen. Mielellään kannustavan.

Lisäksi Lapissa syntyneet lapseni eivät olleet innostuneita ajatuksesta, että muuttaisimme tuntureiden tuolle puolen.

Vares-Kantola pakotti minut elämään unelmaani todeksi. Minun piti heittäytyä vapaaksi taiteilijaksi – olla yllättäen sitä, mitä olin aina toivonut. Syyskuun alussa ajoin muuttokuorman tuhannen kilometriä etelään ja kannoin Ikean kalusteeni kolmeksi vuodeksi Vares-Kantolan vintille. Katselin suuren salin seinille ripus-

**LAPSET
KOTIUTUIVAT
KARTANOON JA
ALKOIVAT
PUHUA EEVASTA
KUIN LÄHEISESTÄ,
EDES MENNEESTÄ
SUKULAISTÄDISTÄ.**

tettuja arvomaalauksia ja toivoin, etteivät lapset niitä kovin innostuisi tusseillaan tuunaamaan.

Puutarhan omenapuut olivat ehtineet pudottaa satonsa. Keräsin muovikassillisen parhaiten säilyneitä maasta kylmiöön, suurin osa oli heitettävä kompostiin.

Nälkävuosi sai syksyn mittaan suurempaa huomiota kuin olin osannut kuvitellakaan.

Istuin Vares-Kantolan kirjastossa työpöydän ääressä jyhkeiden kirjahyllyjen ympäröimänä ja tuijotin tyhjää näyttöä, jolle olisi pitänyt naputella jatkoa odottamatta menestyneelle esikoiskirjalle.

Kun paineet kasautuivat liian suuriksi, pakenin paikkaan, joka muodostui minulle Vares-Kantolassa kaikkein rakkaimmaksi. Istumaan saunan alalauteele, työntämään halkoja kiukaan pesään ja tuijottamaan syttyvää tulta. Jatkuvalämmitteisen kiukaan kiven kumentaminen hehkuvan oransseiksi vei tuntikausia. Se oli hidas, meditatiivinen askare, jonka aikana seuraava kirja alkoi hahmottua mielessäni. Tai ehkä lämmitin kiuasta väärin ja sain häämyrkytyksen – yhtä kaikki, se päättyi lopulta kansien väliin.

Ensimmäisenä Vares-Kantolassa viettämäni talven aikana Sammatissakin tuli lunta kuin Lapissa. Pihamaa peittyi paksuun nietokseen. Lapset kotiutuivat kartanoon ja alkoivat puhua Eevasta kuin läheisestä, edesmenneestä sukulaistädistä.

Huhtikuisena aamuna tytär seiso i kirkkaan auringonpaisteen valaisemalla lasiverannalla toppavaatteet yllään ja hoputti minua: ”Isi, tule jo. Mie en uskalla mennä yksin metsään ja meidän täytyy lähteä etsimään sieltä kevättä.”

Kapusimme jyrkkää rinnettä Kitlaanmäen laelle. Sieltä se löytyi. Kevät. Aurinko oli sulattanut pälvii aukeille paikoille. Katselin kohtisuoran kallion reunalta edessä aukeavaa, hankien vielä peittämää peltoa, joka keräsi rauhassa voimiaan uutta kasvukautta varten. Tunsin itseni vapaaksi kirjailijaksi.

MARITTA LINTUNEN

*SAMMATTI
2015-2018*

© MIKA WIST

Syksyllä 2015 muuttokuormamme huojautti Vares-Kantolan pihaan. Kun myöhään illalla uupuneina aloimme järjestellä omia astioitamme paikoilleen, huomasi mieheni eräässä hyllyssä tutunoloisen lusikan. Tuo Eevan ja Jarlin häälahjusikka osoittautui mieheni isoisän Herman Wistin hopeapajan valmis-teeksi. Katsahdimme toisiimme ja ajattelimme samaa: Eeva taisi toivottaa meidät tervetulleiksi kirjailijakotiin.

Olin jo pidemmän aikaa unelmoinut mahdollisuudesta asua maalla, luonnon keskellä. Nyt se olisi totta seuraavat kolmisen vuotta. Kirjoittamisrauhaani ei häirinnyt muu kuin ensimmäisen kesän 2016 valtava mustikkasato, joka sinersi piharinteessä. Jaoin heinäkuun päivät kahtia mustikanpoiminnan ja kirjoittamisen kesken. Tekstin käännteitä ja rakenteita oli hyvä miettiä marjasankon äärellä varvukossa mustarastaan pyrhädellessä muistuttamassa reviiristään. Syksy jatkui suppilovahveroiden ja kantarellien poiminnalla. Ja tietysti kirjoittamisella. En osannut kaivata kaupunkielämää. Lämpimän kelin jalkineiksi riittivät kumisaappaat, talveksi oli hankittava käytännölliset ja kevyet Kuomat.

Kun asuu toisen asunnossa, toisen ihmisen huonekalujen ja taulujen keskellä, on samalla kuin vieraana että kotona – erikoisessa välitilassa. Parhaimmillaan se voi olla hedelmällinen yhdistelmä. Iltaisin työpäivän jälkeen tein venyttelyjumppaa salissa ja Eevan valokuva tuijotti minua taffelipianon päältä. ”Tämmöistä tämä

© MIKA WIST

elämä täällä nyt on, tällaiseen talosi lahjoitit,” tuomasin valokuvalle monet ker-
rat niskahartialiikkeitä tehdessäni. ”Me teemme parhaamme, jotta talo voi hyvin.
Ja minä taon niin hyvää tekstiä kuin vain osaan.” Kirjoitin vahvasta ja hauraasta
Sylvistä, entisestä laulajattaresta, jota riivaa yksinäisyys ja salainen läheisyydenkai-

puu. Ehkä aihe olisi ollut Eevaakin lähellä,
ajattelin kuunnellessani iltaisin peltomaise-
man hiljaisuutta.

**ME TEEMME PAR-
HAAMME, JOTTA
TALO VOI HYVIN.
JA MINÄ TAON NIIN
HYVÄÄ TEKSTIÄ
KUIN VAIN OSAAN.**

Eräänä heinäkuisena iltapäivänä vuonna
2017 palasimme Vares-Kantolan pihaan
poikkeuksellisesti hieman parempiin asui-
hin sonnustautuneina. Olimme nyt viral-
lisesti herra ja rouva Wist. Uskokoon, ken

© KATRI LEHTOLA

tahtoo: tämän uuden elämänvaiheen huomioi myös Eeva yllättävällä tavalla. Kun astuimme ulos autosta, silmämme kiinnittyivät samaan näkyyn. Helsinkipäivämme aikana karuun ja kuivaan pihatorikkoon oli puhjennut tummanpunainen, valtavan suuri ruusunkukka. Ruusu ei ollut meidän asuinaikanamme kukkinut kertaakaan tuossa, korkeiden auringontähtien välissä.

Romaanini *Stella* ilmestyi helmikuussa 2018. Se on kirjoitettu alusta loppuun Vares-Kantolan työhuoneessa. Saman vuoden toukokuussa pakkasimme tavaramme taas muuttokuormaan ja lähdimme kohti Hämeenlinnaa. Taaksemme jäi valkokuokkojen sakea lumikuoro ja kesää kohti vehreytyvä piha. Kirsikkapuussa päivystävä mustarastas seurasi menoamme ja taisin salaa vilkuttaa sille autonikkunasta. Mieli oli haikea ja samalla toiveikas. Mikään ei ollut pysyvää, elämä oli jatkuvaa muutosta ja liikettä. Se täytyi hyväksyä.

MARIANNA KURTTO

EEVAN SAAPPAISSA
2018–2021

© AAPO HUHTA

Aikani Vares-Kantolassa on ollut minulle merkittävää sekä henkilökohtaisesti että työni puolesta. Kun sain tietää residenssipaikasta vuoden 2018 keväällä, olin elänyt koko ikäni Helsingissä. Asuin keskustayksiossä enkä ollut koskaan joutunut luomaan lunta tai haravoimaan lehtiä. Minulla ei ollut ajokorttia eikä kumisaappaita, enkä ollut koskaan hoitanut kukkia tai kasvimaata. Sienessä olin käynyt muutaman kerran vastahakoisesti. Sammatissa asuessani kaikki tuo on kuitenkin muuttunut arkipäiväiseksi: olen muuttunut ihmiseksi, jonka pakastin pursuaa sienii ja joka ajelee farmariautolla Citymarketiin, ihmiseksi joka tarkkailee herkeämättä tulevien päivien säätilaa ja tavallisesta poikkeavaa liikehdintää naapurin pihatiellä. Ja toki on tarkkailtava myös kaikkia pihalla liikkuvia eläimiä, joista mainittakoon kerran nurmikon poikki lyllettänyt mäyrä sekä mustarastaspari, joka päätti perustaa perheen polkupyöräni koriin keittiön ikkunan alle. Olisi myös hienoa nähdä ilves, joita alueella kaiketi joskus liikkuu, vaikka ennen muuttoani suhtauduinkin ajatukseen epäluuloisesti ja tein nettihakuja sanoilla ”koira vs. ilves”, sillä pelkäsin kissapedon hyökkäävän metsästä koiravanhukseni kimppuun. Toistaiseksi ei kuitenkaan ilvestä ole näkynyt, ja koirakin on tätä kirjoitettaessa ehtinyt jo 16 vuoden ikään. Lukemani mukaan Eevankin koirat elivät vanhoiksi, joten on hauska ajatella, että seniorikoirien perinne talossa jatkuu.

Erilaisten ”maalaistaitojen” harjoittelun ohessa Vares-Kantolan rauhassa on ollut helppo keskittyä töihin, vaikka aivan alkuaikoina kirjoittaminen painosten

kuningattaren Eeva Joenpellon työhuoneessa, Eeva Joenpellon kirjojen keskellä, tuntuikin hieman painostavalta. Mutta kun työ vei mennessään, tunne meni ohi. Aluksi kirjoitin huoneessa ennestään olleen suuren, mutta hieman pimentoon jäävän työpöydän äärellä. Melko pian kuitenkin hankin pienemmän pöydän, joka mahtui ikkunan eteen; saman ikkunan, josta avautuvaa pohjoismaisemaa Eeva piti työskentelylleen tärkeänä. Itse en ole niinkään osannut miettiä ilmansuuntia, vaan enemmänkin sitä, että välillä on hyvä nostaa katse sisäisistä maailmoista ulkoiseen.

JOS EEVA KERRAN PYSTYI NAPUTTAMAAN VIISI LIUSKAA PÄIVÄSSÄ, PYS- TYN MINÄKIN KOLMEEN.

Olin pari vuotta ennen taloon muuttoani alkanut kirjoittaa romaania työnimellä ”Coccinella”. Kirja – jonka nimeksi sittemmin vaihtui *Seitsemäs piste* ja joka ilmestyi WSOY:ltä alkuvuodesta 2021 – kertoisi maalaistalossa kasvaneista, keskenään hyvin erilaisista siskoksista sekä heidän vanhemmistaan, jotka kaikki tavalla tai toisella sotkeutuvat erikoiseen luonnonilmiöön: äkilliseen ja tuhoisaan leppäkerttusateeseen. Kirjassa esiintyvä talo ei alun perin saanut innoitustaan Vares-Kantolasta (vaan eräästä toisesta maalaistalosta, jonka tyhjentämisessä olin auttamassa vuoden 2016 kesällä), mutta on selvää, että aikani Vares-Kantolassa ja ylipäänsä Sammatin maalaisympäristössä on muutoin vaikuttanut romaanin kirjoitusprosessiin. On myös melkein enteellistä, että olin alkanut kirjoittaa niin vahvasti maaseudulle sijoittuvaa teosta ennen kuin osasin edes aavis-
taa, että päätyisin itsekin maalaistaloon asumaan.

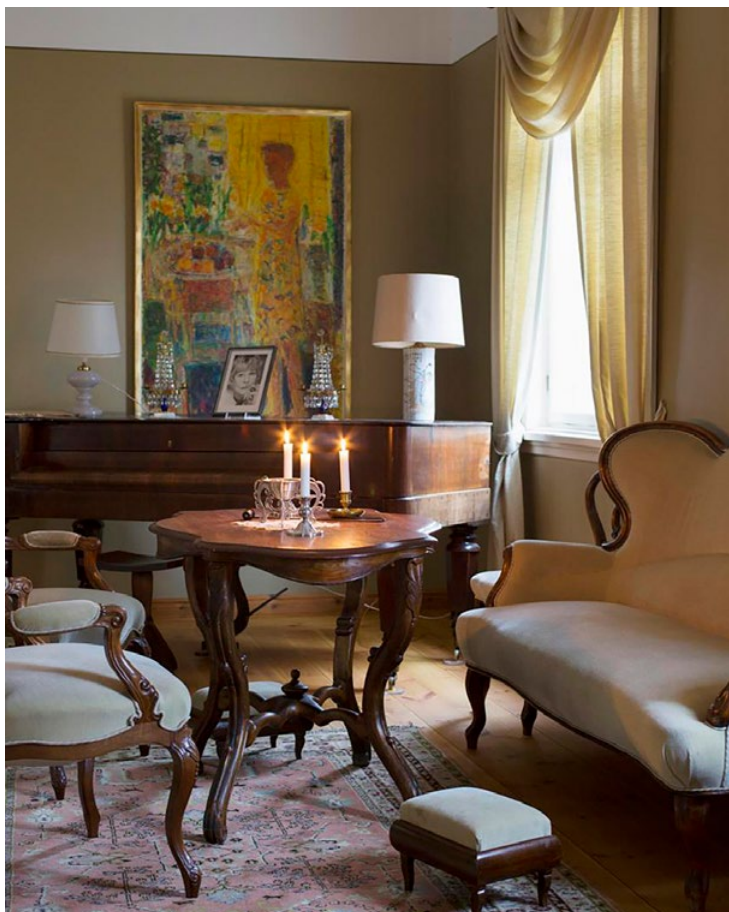
Toisaalta olen kirjoittanut Vares-Kantolassa myös varsin erityyppistä romaania, kepeämpää *Hellää leijonaa*, joka keskittyy kaupunkilaiselämään ja ihmissuhde-
kiemuroihin. Tämän romaanin ensimmäisen version kirjoitin omalla mittapuul-
lani varsin nopeasti – puolessa vuodessa – osallistuakseni sillä erääseen kirjoitus-
kilpailuun keväällä 2019. Tuon ensimmäisen kirjoituskierroksen aikana muistan
ajatelleeni: jos Eeva kerran pystyi naputtamaan viisi liuskaa päivässä, pystyn
minäkin kolmeen. Kilpailun lisäksi toinen sysäys tekstin aloittamiselle oli erään-

© MARIANNA KURTTIO

lainen ikäkriisi: 40 vuoden rajapyykki oli lähestymässä, ja halusin kokeilla kirjoittaa jotain itselleni täysin uudenlaista. Kilpailumenestystä ei tullut, mutta myöhemmin (juuri sen 40 vuotta täytettyäni!) sain käsikirjoitukselle kustannussopimuksen Otavalta, josta kirja ilmestyy alkukesästä 2021. Minulla on siis meneillään kahden romaanin vuosi, ja töitä on riittänyt. Välillä olenkin kuullut päässäni Eevan äänen, joka sanoo kannustaen mutta ankarasti: ”Töitä on tehtävä!”

Nyt aikani Vares-Kantolassa lähestyy viime metrejään, ja olo on haikea mutta kiitollinen. Uskon ajan täällä vaikuttaneen koko loppuelämäni – en esimerkiksi enää osaa hahmottaa tulevaisuuttani ilman omaa pihaa, sieniretkiä tai pelargonioita. On ollut hienoa asua Eevan taloa ja olla osa täällä kirjoittavien kirjailijoiden ketjua.

© KATRI LEHTOLA

Julkaisija: WSOY:n kirjallisuussäätiö | Toimitus: Anna Mattila | Ulkoasu: Kuohu Design
Toinen painos | Ensimmäinen painos ilmestyi 2021
Painettu: 2024, Helsinki, Grano Oy | Digitaalinen julkaisu: 2024, Helsinki
Yhteystiedot, tietoa säätiön toiminnasta ja myönnettyistä apurahoista:
www.wsoy-kirjallisuussaatio.fi

WSOY:n
kirjallisuussäätiö

PERUSTETTU 1942